

внутрішньофірмових інститутів, методів та інструментів регулювання внутрішніх і зовнішніх трансакцій з метою формування раціональної величини та структури трансакційних витрат. Економічна складова оптимізації трансакційних витрат передбачає наявність методів державного та внутрішньофірмового регулювання (виявлення, облік, планування, прогнозування трансакційних витрат).

Література:

1. Очеретько Л. М., Корінець А. О. Трансакційні витрати як об'єкт управлінського обліку. Інноваційна економіка. 2013. № 1. С. 289-293.

2. Макарович В. К., Климко Т. Ю. Трансакційні витрати: обліковий аспект. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка. 2014. Вип. 3. С. 180-182.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

О. Губарик, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Серед найважливіших проблем сучасного економічного розвитку України особливе місце займає проблема підвищення ефективності використання державних ресурсів, а разом з тим – і підвищення суспільного добробуту. Здійснення податкового контролю – одного з інструментів стабілізації потреб держави у грошових і матеріальних ресурсах, забезпечення планомірного надходження обов'язкових платежів до бюджетів різних рівнів – сьогодні характеризується наявністю певних недоліків і прогалин у контрольно-перевірочній роботі податкових органів, які, на наш погляд, можна систематизувати як проблеми інституційного, в чому числі, нормативно-правового, організаційно-управлінського та фінансового характеру, дослідження яких сприятиме обґрунтуванню механізмів їх вирішення для вдосконалення податкового контролю в Україні.

Розбудова відвертого та конструктивного діалогу з представниками бізнес-спільноти задля створення сприятливого бізнес-клімату – це стратегічний вектор роботи вітчизняних податкових органів, декларований Планом заходів щодо реалізації Державною фіскальною службою України Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Це має сприяти впорядковане податкове законодавство, що забезпечувало б, з одного боку, зниження податкового тиску, а з іншого – створювало умови для зростання економіки. Однак, саме у податковому законодавстві України приховується найбільше проблем, що гальмують це зростання.

До прийняття ПКУ розвиток вітчизняного податкового контролю характеризується відсутністю чіткого та всеохоплюючого законодавчого забезпечення, що регулювало б діяльність органів податкового контролю. Натомість існувала значна кількість часто не взаємоузгоджених між собою

нормативно-правових актів у цій сфері, що призвело до дублювання повноважень окремими суб'єктами податкового контролю, а відтак і до надлишкового витрачання бюджетних коштів на контрольні заходи, неповного і несистемного підходу до проведення перевірок підприємств, а також зростання тягаря податкового контролю.

Очікувалось, що остаточне розв'язання проблем у сфері податкового контролю мало б відбутись з прийняттям Податкового кодексу України. Проте у прийнятому в 2010 р. Кодексі спостерігається неузгодженість із прийнятими раніше та чинними нормативно-правовими актами у сфері оподаткування. Зокрема, ПКУ передбачається здійснення податковими органами зустрічних звірок, що проводяться з метою отримання податкової інформації. Порядок проведення органами державної податкової служби зустрічних звірок регламентується і постановою Кабінету Міністрів України «Про проведення органами державної податкової служби зустрічних звірок». Відповідно до неї, зустрічні звірки проводяться через письмові запити до платника податків, на який слід дати відповідь протягом місяця [1]. Однак у ПКУ зазначається, що звірки проводяться через зіставлення даних первинних та інших документів суб'єкта господарювання з метою документального підтвердження господарських відносин з платником податків і зборів, а також підтвердження відносин, виду, обсягу і якості операцій та розрахунків, що здійснювалися між ними, для з'ясування їх реальності та повноти відображення в обліку платника податків [2]. Крім того, відповідно до постанови КМУ «Про порядок проведення органами державної податкової служби зустрічних звірок», така звірка може бути проведена органом державної податкової служби самостійно у разі, коли суб'єкт господарювання перебуває на обліку в тому ж органі державної податкової служби, у якому перебуває платник податків, або в межах одного населеного пункту [3]. Враховуючи сказане, можна констатувати, що в законодавстві дублюються зустрічні звірки з документальними позаплановими невізними перевітками, що також здійснюються на підставі направленою платнику податків листа про здійснення такої перевірки, а присутність суб'єкта контролю під час її проведення не обов'язкова. Вважаємо, для зниження тягаря податкового контролю та уникнення колізій у процесі його здійснення, цю суперечність необхідно усунути.

Варто зазначити, що наведене дублювання видів перевірок не єдине у вітчизняному податковому законодавстві. Іншим прикладом тут слугує фактична перевірка, норми здійснення якої частково дублюють документальні позапланові перевірки. Зокрема:

- обидва види перевірок здійснюються за місцезнаходженням платника податків без його попередження про проведення перевірки;
- як документальна позапланова, так і фактична перевірки не передбачаються у плані роботи органу державної податкової служби;
- проводяться, зокрема, за наслідками перевірок інших платників податків або отримання інформації, що свідчить про можливі порушення податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого

покладено на податкові органи. Зазначимо, що запровадження фактичних перевірок стало однією з новацій Податкового кодексу України.

Терміном «*фактичні перевірки*» в законодавстві просто замінено термін «*оперативні перевірки*» [4], існування яких свого часу викликало значне невдоволення серед правознавців і суб'єктів бізнесу у зв'язку з відсутністю правових підстав для її здійснення, оскільки розпорядження ДПА України «Про Порядок проведення оперативних перевірок і розгляд матеріалів за ними» було затверджено з порушеннями чинних нормативно-правових актів, зокрема не узгоджено з положеннями Указу Президента «Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності». Таким чином, у практиці проведення оперативних перевірок мало місце фіксування у відповідних Журналах їх результатів, як результатів позапланових перевірок, що посилювало тягар податкового контролю на бізнес.

Відповідно до розпорядження ДПА України «Про порядок проведення оперативних перевірок та розгляду матеріалів за ними» від 25 вересня 1998 р. № 272-р, *оперативна перевірка* – це перевірка об'єктів господарювання юридичних осіб, їх філіалів, відділень та інших відокремлених підрозділів, що не мали статусу юридичної особи, або фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності з питань дотримання ними встановленого порядку розрахунків зі споживачами за готівку з використанням електронних контрольних-касових апаратів і товарно-касових книг, грошових документів, лімітів готівки у касах та її використання у розрахунках за товари, роботи та послуги, наявності свідоцтва про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, ліцензій, торгових патентів, інших спеціальних дозволів на здійснення окремих видів підприємницької діяльності та марок акцизного збору, а також обстеження будь-яких виробничих, складських та інших приміщень, що використовувалися як юридична адреса суб'єктів підприємницької діяльності або для отримання доходів, сплати податку з реклами, збору за паркування автотранспорту, ринкового збору, курортного збору, збору за розміщення об'єктів торгівлі, неоподатковуваних платежів та з інших питань, що виникають у ході оперативної перевірки [5].

Отже, вважаємо за необхідне удосконалення законодавчого регламентування процедур проведення податкових перевірок для зменшення державного втручання в підприємницьку діяльність та звуження «тіньового» сектору економіки на основі виконання податковими органами своїх контрольних функцій відповідно до вимог Конституції України, налагодження партнерських взаємовідносин між податковими органами та платниками податків.

Література:

1. Про проведення органами державної податкової служби зустрічних звірок: Постанова Кабінету Міністрів України № 1232 від 27 грудня 2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1232-2010-%D0%BF>.
2. Податковий кодекс України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Про проведення органами державної податкової служби зустрічних звірок: Постанова Кабінету Міністрів України № 1232 від 27 грудня 2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1232-2010-%D0%BF>.

4. Просолов М. О. Види податкових перевірок: досвід визначення та новели законодавства / М. О. Просолов // Право та управління. – 2011. – № 1. – С. 344.

5. Про порядок проведення оперативних перевірок та розгляду матеріалів за ними: Розпорядженням Державної податкової адміністрації України № 272-р. від 25 вересня 1998 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0272225-98>.

ЗНАЧЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

О. Дубина, старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В сучасних умовах господарювання важливого значення набуває своєчасне одержання інформації, яка виступає основою для обґрунтування та прийняття важливих управлінських рішень на основі концепцій, методів, засобів, нормативно-методичних матеріалів.

Прийняття рішень - це науковий напрям, завданням якого є синтез раціональних схем вибору альтернатив і оцінювання їх якостей. Основним його завданням є вибір оптимальної стратегії рішення певної проблеми на підставі проведеного аналізу її умов та наслідків реалізації.

З цією метою використовують аналітичну діяльність, яка являє собою розгалужену і складну система знань, складовими частинами якої є такі науки:

- логіка (наука про закономірності правильного мислення);
- методологія (система принципів, методів і прийомів пізнавальної діяльності);
- евристика (наука, що відкриває нове в різних сферах життя);
- інформатика (наука про інформацію, способи її отримання, накопичення, обробки і передачі).

Такі дослідження все більше і більше впливають на розвиток людства, всі сфери суспільного життя і поступово займають важливе місце в управлінні не тільки окремого суб'єкта господарювання, а й всієї економіки країни. На підприємствах створюються інформаційно-аналітичні служби, в органах державної влади – інформативно-аналітичні центри, тощо.

Основними причинами стрімкого розвитку аналітичної діяльності є:

- зростання рухливості суспільних, економічних, політичних процесів в світовому масштабі з їх структуруванням, динамічним розвитком, але з непередбачливою поведінкою;
- намагання зменшити витрати, що примушує управлінців шукати оптимальні рішення з мінімальними ризиками, для чого проводять всебічний аналіз ситуації з наступними висновками для досягнення бажаного результату;
- величезні неконтрольовані, суперечливі потоки інформації, які